

Brussel, 6.11.2017
COM(2017) 479 final/2

CORRIGENDUM

Concerns the following language versions: CS, DA, EL, ET, IT, LT, NL, RO and SV.

Deletes the marking on the cover page.

The text shall read as follows:

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
EUROPESE RAAD, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL
COMITÉ, HET COMITÉ VAN DE REGIO'S EN DE EUROPESE
INVESTERINGSBANK**

**Investeren in een slimme, innovatieve en duurzame industrie
Een hernieuwde strategie voor het industriebeleid van de EU**

1. De Europese industrie in een nieuw industrieel tijdperk

Als een zeer belangrijke aanjager van productiviteit en innovatie is de industrie altijd een hoeksteen van de economische welvaart in Europa geweest. Wij kunnen steunen op een sterke industriële basis, maar er zijn belangrijke inspanningen nodig van de lidstaten, de EU-instellingen en vooral de industrie zelf om het industriële leiderschap van Europa te behouden en te versterken in het tijdperk van globalisering, duurzaamheidsuitdagingen en snelle technologische verandering.

In de politieke beleidslijnen van voorzitter Juncker is gewezen op het belang van een sterke en goed presterende industrie voor de toekomst van de Europese economie en de noodzaak om het aandeel van de industrie in het bbp van de EU tegen 2020 weer op 20% te brengen. De industrie zorgt voor 36 miljoen directe banen¹ en draagt bij aan een hoge levensstandaard voor onze burgers. Zij speelt een zeer belangrijke rol in de ondersteuning van Europa's mondiale leiderschap en internationale aanzien. Ook de voorzitter van het Europees Parlement heeft onlangs nog herinnerd aan het belang van de industriële basis van Europa als hoofdfocus van ons beleid².

Europa is wereldleider in veel sectoren, met name op het gebied van producten en diensten met een hoge toegevoegde waarde en koolstofarme en geavanceerde producten en diensten. Deze positie is opgebouwd op een grote eengemaakte markt met 500 miljoen consumenten, sterke waardeketens, geschoolde en getalenteerde arbeidskrachten en een wetenschappelijke basis van wereldklasse. Er zijn echter grote inspanningen nodig om ons aan de uitdagingen aan te passen en de enorme kansen van het nieuwe industriële tijdperk te benutten³.

De kenmerken van dit nieuwe industriële tijdperk zijn het versnelde tempo van economische, maatschappelijke en ecologische transformaties en technologische doorbraken op gebieden als robotica, het internet van de dingen, kunstmatige intelligentie, energiesystemen en de bio-economie. De automatisering, mogelijk gemaakt door de informatietechnologieën, verandert de traditionele productieprocedures en de aard van werk. De industrie is in toenemende mate geïntegreerd in wereldwijde waardeketens met sterke dienstcomponenten. Opkomende bedrijfsmodellen werken disruptief op de traditionele markten.

Innovatie zelf en waardecreatie veranderen ingrijpend, gedreven door een nieuwe generatie consumenten die waardecreatie, connectiviteit en realtime prestatie metingen verwachten. Hierdoor wordt ook het onderscheid tussen fabricage en dienstverlening vager. Gegevens worden de nieuwe concurrentiefactor in onze verbonden wereld. En nu de druk op natuurlijke hulpbronnen en klimaatverandering een steeds tastbaarder realiteit worden, zal de vraag naar duurzame producten en circulaire consumptie exponentieel toenemen.

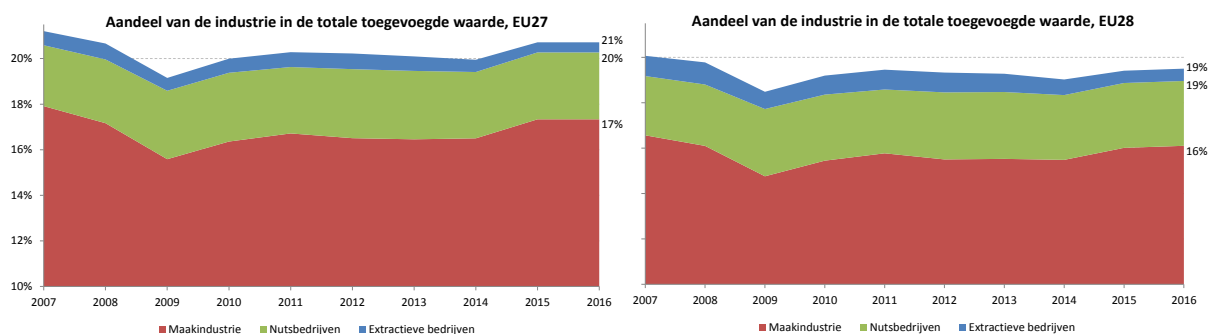
---

¹ Deze cijfers omvatten de maakindustrie, extractieve bedrijven en nutsbedrijven. Zij omvatten geen zakelijke diensten en bouwnijverheid, die echter nauw verbonden zijn met de EU-industrie, niet in het minst tegen de achtergrond van de groeiende rol van waardeketens en servitiserings.

² <http://www.europarl.europa.eu/the-president/en/newsroom/speech-by-the-president-of-the-european-parliament-antonio-tajani-to-the-european-council-meeting-on-22-june-2017>.

³ Zie de discussienota van de Commissie over het in goede banen leiden van de mondialisering, COM(2017) 240.

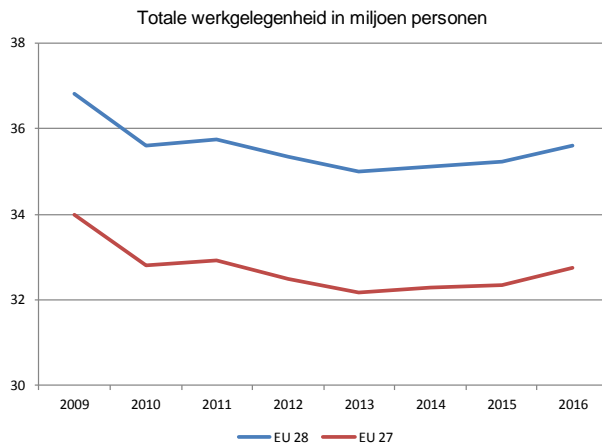
Deze trends zijn reëel en onomkeerbaar en de industrie begint de kansen aan te grijpen die deze bieden. De EU-industrie is erin geslaagd de daling van het exportmarktaandeel van de EU-industrie en van het aandeel van de industrie in de totale toegevoegde waarde te keren. Het marktaandeel van de EU-uitvoer neemt geleidelijk toe voor goederen en is stabiel voor diensten. De bruto toegevoegde waarde van de industrie voor de EU27⁴ is tussen 2009 en 2016 met 6,4% gestegen en voor de EU28 met 4,7%. De bijdrage van de maakindustrie en de productie-input van de mijnbouwindustrie en nutsbedrijven aan de totale toegevoegde waarde bedroeg in 2016 21% in de EU27 (19% in de EU28)⁵. De toegevoegde waarde van de maakindustrie alleen al is sinds 2009 in de EU27 met 25% (23% in de EU28) gestegen in reële termen, terwijl het aandeel ervan in de economie is gestegen van 15,5% (14,7% in de EU28) tot 17,1% (16,1% in de EU28).

Bron: Eurostat⁶

De dalende trend van de werkgelegenheid in de industrie is ook gekeerd. Tussen 2009 en 2013 is de industriële werkgelegenheid in de EU27 met 1,8 miljoen (5,4%) gedaald, maar sinds 2013 zijn er per saldo meer dan 1,5 miljoen nieuwe banen gecreëerd in de industrie. In de maakindustrie zijn de banen nog sneller gegroeid, vooral in hogerbetaalde engineering-, professionele en managementfuncties⁷. De groei van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid in de industrie komt ook tot uiting in een jaarlijkse groei van de arbeidsproductiviteit in de EU-industrie van gemiddeld 2,7% tussen 2009 en 2016. De groei van de arbeidsproductiviteit in de EU steekt gunstig af bij andere grote economieën zoals de VS (gemiddeld +0,7% per jaar in de periode 2009-2015), Japan (+3,4%) en Zuid-Korea (2,3%)⁸.

⁴ Verwijzingen naar de EU27 in de gehele tekst verwijzen naar de Europese Unie zonder het Verenigd Koninkrijk.
⁵ Zoals hierboven (VN 1) zijn deze cijfers exclusief zakelijke dienstverlening en bouwnijverheid.
⁶ De cijfers voor 2016 zijn voorlopig.
⁷ European Jobs Monitor 2017.
⁸ OESO-gegevens op basis van het aantal werkzame personen.

Bron: Eurostat

Wij moeten gemobiliseerd blijven om veranderende waardeketens, uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, verschuivingen in de mondiale vraag en structurele zwakke punten in ons ondernemingsklimaat aan te pakken. Kleine en middelgrote ondernemingen blijven bijzonder kwetsbaar. Veel mensen beschikken nog steeds niet over de vaardigheden die nodig zijn voor de industrie van de toekomst, waaronder digitale basisvaardigheden. De toenemende productiviteitskloof tussen technologische leiders en achterblijvers belemmert de potentiële groei en ondermijnt de economische en sociale convergentie en de territoriale samenhang. De concurrenten van Europa investeren veel in de modernisering van hun industrie; de investeringsquote in de EU is nog niet teruggekeerd tot haar historisch gemiddelde⁹. Tegelijkertijd neemt de innovatiekloof tussen de EU en sommige landen toe¹⁰ en beginnen grote economische spelers zoals China juist te concurreren in die segmenten met een hogere toegevoegde waarde waar Europa het beste presteert.

Bijgevolg moeten wij het vermogen van onze industrie om zich voortdurend aan te passen en te innoveren versterken door investeringen in nieuwe technologieën te vergemakkelijken en de veranderingen die het gevolg zijn van de toegenomen digitalisering en de overgang naar een koolstofarme en meer circulaire economie te omarmen. Maar bedrijven moeten hun steentje bijdragen door de technologische basis te verbeteren, toekomstbestendige bedrijfsmodellen te ontwikkelen, de principes van duurzame ontwikkeling te internaliseren en innovatie te omarmen.

De industriële transformatie biedt enorme kansen, maar daarvoor zullen aanzienlijke investeringen nodig zijn in geavanceerde productie, de vaardigheden en talenten van mensen en immateriële activa zoals onderzoek en innovatie. Versnelde transformatie vereist ook een beter functionerende eengemaakte markt. Wanneer de technologie voorop loopt, kan een modern industriebeleid de EU-regio's nieuw leven inblazen en veerkracht opbouwen om zich aan te passen aan de veranderende mondiale omgeving.

2. De Europese industrie sterker maken

Het scheppen van banen en groei door innovatie en investeringen staat sindsdien centraal in de sleutelinitiatieven van de Commissie, onder meer het investeringsplan, de strategie voor de eengemaakte markt, de kapitaalmarktunie, strategie voor een digitale

⁹ De gemiddelde investeringsquote in de periode 1996-2007 bedraagt 21,4%.

¹⁰ Zoals Zuid-Korea en Japan. Zie het Europees innovatiescorebord 2017.

eengemaakte markt of de nieuwe vaardighedenagenda voor Europa¹¹. Het opzetten van de Energie-Unie, met haar ambitieuze, toekomstgerichte klimaatbeleid, het actieplan voor een circulaire economie en een voortrekkersrol bij de tenuitvoerlegging van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling voor 2030, stimuleren ook concurrentievermogen en duurzame groei¹². Horizon 2020 en de Europese structuur- en investeringsfondsen spelen een belangrijke rol bij het stimuleren van industriële innovatie en de Commissie werkt in het kader van het Europees semester samen met de lidstaten aan nationale hervormingen ter ondersteuning van banen, groei en investeringen. In de discussienota over de toekomst van de EU-financiën¹³ is opgemerkt dat de EU-begroting de Europese economie sterker en veerkrachtiger moet blijven maken.

Het horizontale beleid van de Commissie inzake betere regelgeving, dat moet worden aangevuld met soortgelijke inspanningen van de lidstaten op nationaal, regionaal en lokaal niveau, draagt bij tot betere wetgeving en betere resultaten voor de samenleving. Hoogkwalitatieve wetgeving biedt bedrijven de nodige zekerheid om te kunnen gedijen.

- *Betere regelgeving zorgt ervoor dat de economische, sociale en milieueffecten systematisch worden beoordeeld en integreert concurrentievermogen, innovatie, digitalisering, investeringen, kleine en middelgrote ondernemingen, sociale en consumentenbescherming en het milieu in de beleidsvorming van de EU. Doel is ervoor te zorgen dat de doelstellingen van de nieuwe wetgeving tegen zo laag mogelijke kosten worden verwezenlijkt en dat de bestaande wetgeving periodiek wordt gecontroleerd, zodat onnodige administratieve rompslomp wordt opgespoord en aangepakt.*
- *Tegelijkertijd blijft het programma van de Commissie inzake gezonde regelgeving resultaten opleveren door vereenvoudiging van de bestaande wetgeving en vermindering van onnodige kosten¹⁴. Het REFIT-platform¹⁵ en de daaraan gekoppelde website "Verminder de regeldruk" nodigt ook de bedrijven en het maatschappelijk middenveld uit om suggesties te doen over de wijze waarop de wetgeving kan worden vereenvoudigd en beoordeelt deze.*
- *De actieve betrokkenheid van de belanghebbenden, waaronder de bedrijven, is van cruciaal belang om de kwaliteit van de wetgeving van de Unie te helpen verbeteren¹⁶. De Commissie nodigt de belanghebbenden dan ook in een vroeg stadium uit om hun mening te geven over haar initiatieven en evaluaties. Zij verwelkomt ook gedetailleerde informatie en input voor haar raadplegingen en feedback over haar voorstellen.*

¹¹ COM(2014) 903; COM(2015) 192; COM(2015) 468; COM(2015) 550; COM(2016) 381.

¹² COM(2015) 80; COM(2015) 614; COM(2016) 739.

¹³ COM(2017) 358.

¹⁴ Het Refit-scorebord: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/overview-law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/reducing-burdens-and-simplifying-law/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly_en. Zo wordt bijvoorbeeld verwacht dat de nieuwe btw-éénloketprocedure voor onlineverkoop en de geharmoniseerde algemene gegevensbeschermingsregels die 28 nationale regels vervangen elk naar schatting 2,3 miljard EUR per jaar aan besparingen zullen opleveren voor de bedrijven.

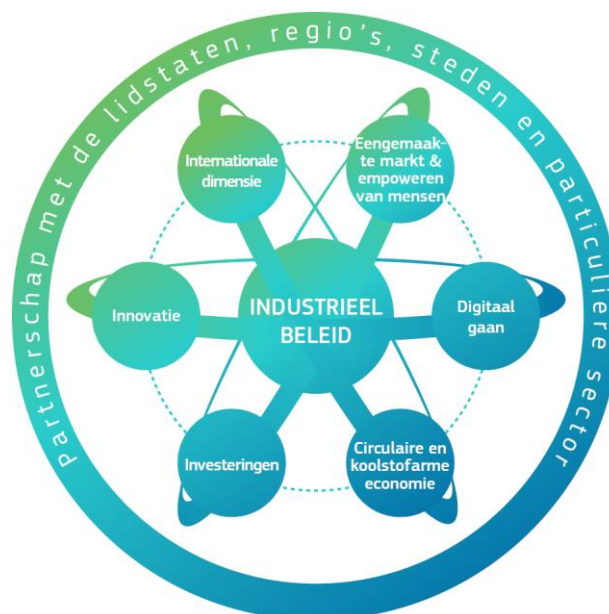
¹⁵ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/overview-law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/reducing-burdens-and-simplifying-law/refit-platform_en.

¹⁶ Bijdragen aan EU-wetgeving op het adres: http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_nl.

De sterke industriële focus van dit beleid is aangevuld met sectorspecifieke maatregelen, zoals in geval van de sectoren staal, ruimtevaart en defensie¹⁷, en door een sterke focus op voorwaardenscheppende sleuteltechnologieën.

- *Met de mededeling "Staal: behoud van duurzame banen en groei in Europa" heeft de Commissie maatregelen genomen om de verdediging van de EU tegen oneerlijke handelspraktijken te versterken. Er werd voorgesteld actie op EU- en nationaal niveau te ondernemen om de langetermijnuitdagingen en de duurzaamheid van de Europese staalindustrie aan te pakken, met name door modernisering en investeringen in innovatie (bv. door publiek-private partnerschappen).*
- *Rekening houdend met de strategische dimensie van de ruimtevaartsector voor Europa heeft de Commissie in oktober 2016 een "Ruimtestrategie voor Europa" goedgekeurd om de voordelen van de ruimtevaartsector voor de Europese samenleving en economie te maximaliseren, het juiste ecosysteem in Europa te creëren zodat startende ruimtevaartondernemingen kunnen groeien, het mondiale leiderschap van Europa op ruimtevaartgebied te bevorderen en zijn aandeel op de wereldmarkten voor ruimtevaart te vergroten.*

Het moment is nu aangebroken om de balans op te maken van de geboekte vooruitgang en de resterende problemen aan te pakken. Zoals blijkt uit de resolutie van het Europees Parlement van 5 juli 2017¹⁸ en de conclusies van de Europese Raad van 15 december 2016 en 23 juni 2017, alsmede uit de overweldigende belangstelling en steun van de bredere belanghebbendengemeenschap, bestaat er brede overeenstemming over de noodzaak van een **holistische en toekomstgerichte visie voor de Europese industrie. Op die manier kunnen wij beter gezamenlijk optreden, op basis van de tien politieke prioriteiten van de Commissie, om de industriële basis van Europa te versterken.**

¹⁷ COM(2016) 155; COM(2016) 705; COM(2016) 950.

¹⁸ Resolutie van het Europees Parlement over het ontwikkelen van een ambitieuze industriestrategie voor de EU als een strategische prioriteit voor groei, werkgelegenheid en innovatie in Europa.

Voortbouwend op de Europese dag van de industrie eerder dit jaar en de diverse bijdragen van belanghebbenden, beantwoordt deze mededeling aan die behoefte en formuleert zij een strategie voor een slimme, innovatieve en duurzame industrie die bijdraagt tot concurrentievermogen, banen en groei, ten behoeve van iedereen. Voor de uitvoering van deze strategie is een gezamenlijke inzet en systematische inspanningen van de industrie en alle relevante belanghebbenden in de EU, de lidstaten en de regio's vereist.

➤ *De eerste Europese dag van de industrie vond plaats op 28 februari 2017 en bracht ongeveer 600 deelnemers uit een grote verscheidenheid aan industriële sectoren en maatschappelijke organisaties uit de hele Unie bijeen om te bespreken wat het industriebeleid van de EU heeft bereikt en wat de toekomst voor de Europese industrie inhoudt. Uit de besprekingen is gebleken dat er een brede consensus bestaat over het feit dat het bestaande EU-beleid ertoe bijdraagt de uitdagingen op lange termijn voor de industrie aan te pakken en heeft bijgedragen tot het in kaart brengen van de gebieden waarop verdere actie nodig was.*

Daarom moeten wij de succesvolle samenwerking die op de eerste Europese dag van de industrie is gestart, verder versterken en er een vast en gestructureerd onderdeel van maken.

3. Een diepere en eerlijkere eengemaakte markt: mensen en bedrijven empoweren

Een diepere en eerlijkere eengemaakte markt is de kern van het succes van de Europese industrie. Hij moet de integratie van onze bedrijven in Europese en mondiale waardeketens vergemakkelijken en een essentiële motor zijn voor het concurrentievermogen van de industrie. Tegelijkertijd moet hij de industrie, bevolking en lokale gemeenschappen helpen zich aan te passen aan sociale, economische en ecologische veranderingen. De voordelen van industriële transformatie moeten wijdverspreid worden en degenen die daarvan de dupe zijn, moeten kansen en steun kunnen vinden om zich aan te passen. Permanente educatie, gelijke kansen en eerlijke toegang tot onderwijs, opleiding en technologische vaardigheden staan centraal bij het opbouwen van een dergelijke veerkracht.

De Commissie heeft de afgelopen twee jaar een hele reeks maatregelen voorgesteld om Europa en zijn bedrijven in staat te stellen de vruchten van de eengemaakte markt te plukken. De Europese agenda voor de deeleconomie¹⁹ stimuleert de evenwichtige ontwikkeling van bedrijfsmodellen van de deeleconomie die ook een aanzienlijk potentieel hebben om het efficiënt gebruik van hulpbronnen in de economie te bevorderen. De modernisering van het normalisatiesysteem²⁰ zal bijdragen tot de ontwikkeling van opportune marktgerichte normen die onze industrieën in staat stellen kansen te grijpen in opkomende marktsegmenten. Met het dienstenpakket van dit jaar²¹ worden onevenredige belemmeringen op regelgevingsgebied aangepakt, waardoor de mobiliteit van beroepsbeoefenaren wordt vergemakkelijkt en de procedures worden gestroomlijnd die dienstverleners moeten volgen wanneer zij hun activiteiten naar andere EU-landen uitbreiden. Onlangs nog werd met het nalevingspakket²² sterk de nadruk gelegd op de handhaving van de regels van de eengemaakte markt en op het helpen van burgers en bedrijven om de eengemaakte markt in de praktijk tastbaar te maken.

---

¹⁹ COM(2016) 356.

²⁰ COM(2016) 358.

²¹ COM(2016) 820; COM(2016) 821; COM(2016) 822; COM(2016) 824.

²² COM(2017) 255; COM(2017) 256, COM(2017) 257.

Om de eengemaakte markt verder te versterken, zal de Commissie ook regels voorstellen om de werking van de wederzijdse erkenning te vereenvoudigen en het reglement inzake markttoezicht te herzien om productveiligheid te waarborgen en de meer dan 500 nationale markttoezichtautoriteiten beter te helpen bij de coördinatie en uitvoering van hun taken. Zij zal een aantal initiatieven presenteren om het kader voor intellectuele eigendom te moderniseren. Om de autoriteiten te helpen beter gebruik te maken van overheidsopdrachten als drijvende kracht achter slimme, duurzame en innovatieve technologie, zal de Commissie voorts maatregelen voorstellen om strategische overheidsopdrachten te stimuleren en de lidstaten bij te staan bij de aanbestedingsaspecten van grote infrastructuurprojecten.

Om het hoofd te bieden aan de aanzienlijke druk die de voortdurende industriële transformatie op de Europese industrie en haar werknemers uitoefent om zich aan te passen, moet bijzondere aandacht worden besteed aan het opbouwen van veerkracht en het helpen van mensen en gemeenschappen om de kansen van verandering te grijpen. Onderwijs- en opleidingsstelsels moeten ervoor zorgen dat mensen over de juiste vaardigheden beschikken om een dergelijke verandering te stimuleren en te voorkomen dat de sociale verschillen groter worden. Deze vaardigheden moeten goed worden ontwikkeld voordat mensen de arbeidsmarkt betreden en gedurende het hele beroepsleven worden bijgesteld. De betrokkenheid van de belangrijkste belanghebbenden, waaronder de sociale partners, is in dit verband van essentieel belang.

De EU-agenda voor vaardigheden²³ bevat tien sleutelacties voor betere vaardigheden in Europa, variërend van initiatieven om het tekort aan basisvaardigheden waar meer dan 70 miljoen volwassenen in Europa mee te maken hebben, aan te pakken tot maatregelen die de ontwikkeling van en het anticiperen op vaardigheden van hoog niveau op opkomende gebieden zullen ondersteunen. De Commissie steunt de lidstaten in samenwerking met de OESO bij het ontwikkelen van nationale strategieën voor vaardigheden. De toekomstgerichte blauwdrukbenadering van de Commissie voor sectorale samenwerking op het gebied van vaardigheden²⁴ zal binnenkort worden uitgebreid tot andere industriële sleutelsectoren, zoals de bouwnijverheid, staalnijverheid, papijnijverheid, groene technologieën en hernieuwbare energie, additive manufacturing en zeescheepvaart. De Coalitie voor digitale vaardigheden en banen²⁵ stelt concrete maatregelen voor om Europese burgers en de beroepsbevolking na de digitalisering op te leiden en bij te scholen. De onlangs gelanceerde Europese pijler van sociale rechten²⁶ richt zich op de toekomst van werk en de opkomende digitale arbeidsmarkt. Hij heeft onder meer tot doel de uitdagingen aan te pakken die verband houden met nieuwe en niet gestandaardiseerde vormen van arbeidsverhoudingen, werkvoorwaarden en toegang tot sociale bescherming.

De Commissie zal de resultaatgerichtheid van het Europees Sociaal Fonds verder versterken om de veerkracht en het concurrentievermogen van de arbeidsmarkten te ondersteunen. Het nationale arbeidsmarktbeleid speelt een zeer belangrijke rol bij het anticiperen op de toekomstige vaardigheidsbehoeften en bij het gebruik van het Europees Sociaal Fonds om veranderingen beter te beheren en bij te dragen tot het aanbieden van relevante opleidingen. Het Erasmus+-programma is ook een belangrijk instrument voor de ontwikkeling van nieuwe

---

²³ COM(2016) 381.

²⁴ De blauwdruk wordt momenteel getest in zes sectoren: de automobielsector, defensie, maritieme technologie, textiel, kleding, leder en schoeisel, ruimtevaart en toerisme: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/skills_nl.

²⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition>.

²⁶ COM(2017) 250.

vaardigheden door leren in het buitenland. Het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering biedt steun aan werknemers die het slachtoffer zijn geworden van belangrijke ontslagen als gevolg van de globalisering of de crisis.

4. Modernisering van de industrie voor het digitale tijdperk

De toekomst van de industrie wordt digitaal. Digitale transformatie staat centraal in de aan de gang zijnde industriële revolutie. De vooruitgang op het gebied van technologieën zoals big data, robotica en kunstmatige intelligentie, het internet van de dingen en krachtige computersystemen heeft een impact op de aard zelf van het werk en de samenleving als geheel²⁷. Met de komst van digitale technologieën wordt de dienstcomponent van de industrie steeds belangrijker. Het verhogen van de marktpenetratie van slimme technologieën in en tussen industriële waardeketens en het stimuleren van bedrijfsgroei is dan ook zeer belangrijk voor de groei en het concurrentievermogen van Europa..

Europa is wereldleider in veel maakindustrieën en zijn bedrijven zijn vaak koploper op het gebied van digitalisering en automatisering in industriële sleutelsectoren²⁸. De rol van Europa in de gegevens- en platformeconomie is beperkt en de marktpenetratie van digitale technologie bij kleine en middelgrote ondernemingen is gering.²⁹ Slechts een vijfde van de ondernemingen in de EU is sterk gedigitaliseerd³⁰. Bedrijven moeten op hun beurt hun steentje bijdragen door de initiële investering in digitale technologieën op zich te nemen en vervolgens de geboden productiviteitswinsten en innovatievoordelen te benutten. Bedrijfsmodellen en -processen kunnen veranderen; managers en personeel kunnen nieuwe vaardigheden moeten opdoen; en het transformatietempo kan aantrekken. Maar niet digitaliseren betekent ook veranderen, met waarschijnlijk verlies van concurrentievermogen, marktaandeel en uiteindelijk banen, waarbij in het ergste geval het voortbestaan van de onderneming zelf in gevaar komt.

Daarom wordt in de alomvattende strategie voor de digitalisering van het Europese bedrijfsleven³¹ sterk de nadruk gelegd op een bredere digitalisering van de industrie. Het Europees platform voor nationale initiatieven inzake digitalisering, dat in maart gelanceerd werd, heeft een Europees coördinatiekader opgezet en stimuleert het digitaliseringsbeleid in alle lidstaten³². De Commissie investeert ook in de uitrol van digitale innovatieknooppunten en andere technologiecentra om EU-bedrijven beter gecoördineerde en betere ondersteunende diensten aan te bieden. Dit helpt bedrijven te bereiken die nog niet betrokken zijn bij de digitale transformatie.

---

²⁷ Het gecombineerde economische effect van de automatisering van kennis, werk, robots en autonome voertuigen zou naar schatting tot 12 biljoen EUR per jaar bedragen in 2025, inclusief productiviteitsstijgingen. Zie COM(2017) 228.

²⁸ Europa heeft op de wereldmarkt een marktaandeel van 33% voor robotica, 30% voor ingebede systemen, 55% voor halfgeleiders in de automobielsector, 20% voor halfgeleiderapparatuur en 20% voor fotonica-componenten.

²⁹ Volgens een studie van Roland Berger over de digitale paraatheid van de industrie loopt ongeveer 60% van de grote industrieën en meer dan 90% van de kleine en middelgrote ondernemingen achter op het vlak van digitale innovatie.

³⁰ Europe's Digital Progress Report, SWD(2017) 160.

³¹ COM(2016) 180.

³² 15 lidstaten hebben al nationale initiatieven gelanceerd, zes initiatieven zijn in voorbereiding. Het doel is alle lidstaten te bereiken voor het einde van het jaar.

Digitale industriële platforms (bv. industriële internet- en industriële dataplatforms) zullen bijdragen tot het samenbrengen van verschillende technologieën en toepassingen, waardoor de ontwikkeling van nieuwe producten, processen en met name nieuwe bedrijfs- en dienstenmodellen zal worden vergemakkelijkt. De Commissie lanceert gerichte oproepen om de ontwikkeling ervan te ondersteunen op een aantal gebieden zoals automatisering en samenwerking bij de productie, precisielandbouw en energie.

Veel andere initiatieven in het kader van de strategie voor de digitale eengemaakte markt stimuleren de digitalisering van de industrie en de modernisering van overheidsdiensten, onder meer door acties op het gebied van ICT-normalisatie³³, overheid³⁴, hogesnelheidsconnectiviteit (waaronder 5G) en het internet van de dingen. Uit de tussentijdse evaluatie van de strategie³⁵ blijkt echter dat Europa verder moet gaan. De Commissie zal in het kader van dit mandaat een aantal verdere ambitieuze initiatieven voorstellen om de Europese industrie de digitale interne markt te geven die zij nodig heeft. Deze initiatieven hebben betrekking op kwesties zoals de ontwikkeling van de data-economie, kunstmatige intelligentie en high-performance computing, die van cruciaal belang zijn voor slimme industriële ecosystemen en big data-toepassingen.

Het uitgebreide cyberbeveiligingspakket dat vandaag is aangenomen³⁶, vormt een belangrijke bijdrage aan de aanpak van cyberbedreigingen en is een verdere versterking van Europa's kracht op het gebied van gegevensbeveiliging en gegevensbescherming. Het initiatief om een netwerk van deskundigheid op het gebied van cyberbeveiliging op te zetten met een Europees centrum voor onderzoek en deskundigheid op het gebied van cyberbeveiliging zal met name de ontwikkeling van industriële capaciteiten ondersteunen. Dit zal eveneens een extra impuls geven aan de inspanningen van de EU om wereldleider te worden op het gebied van de ontwikkeling van digitale technologieën van de volgende generatie. Het initiatief voor vrij gegevensverkeer zal de Europese data-economie stimuleren door betere en meer concurrerende datadiensten aan te bieden.

De modernste digitale infrastructuur en het gebruik van geschikte spectrumhulpbronnen zijn ook essentieel voor zowel de ontwikkeling van baanbrekende digitale innovaties zoals additive manufacturing of geautomatiseerd rijden, als voor een brede uitrol van digitalisering naar alle delen van onze economieën en naar burgers. De EU en haar lidstaten moeten de juiste randvoorwaarden scheppen voor de ontwikkeling van dergelijke infrastructuren. Bovendien is het Europees Fonds voor strategische investeringen, met een verwachte financiering van projecten voor meer dan 20 miljard EUR, al een belangrijke aanjager geworden voor investeringen in digitale infrastructuur. Horizon 2020, de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen en de Europese structuur- en investeringsfondsen investeren ook op grote schaal in de digitale sleuteltechnologieën van de toekomst³⁷.

---

³³ COM(2016) 176.

³⁴ COM(2016) 179.

³⁵ COM(2017) 228.

³⁶ JOIN(2017) 450; COM(2017) 476; COM(2017) 477; COM(2017) 478; COM(2017) 489; C(2017) 6100; COM(2017) 474.

³⁷ Zoals micro-elektronica, cloud computing, fotonica, robotica en kunstmatige intelligentie. Horizon 2020 voorziet in investeringen in digitale sleuteltechnologieën van 3,4 miljard EUR. Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling investeert meer dan 17 miljard EUR in de digitalisering van industrie, overheid, onderwijs, breedband, onderzoek en innovatie op digitaal gebied en de uitrol van digitale oplossingen. De

De connectiviteit van de volgende generatie - vooral 5G - vormt het fundament waarop toekomstige bedrijfsmodellen zullen worden gebouwd. Autonome voertuigen, het internet van de dingen en talloze andere toepassingen waar de toekomstige industriële kracht van afhangt, kunnen eenvoudigweg niet worden gerealiseerd zonder een sneller en naadloos internet. De inspanningen om de invoering van 5G te bespoedigen zijn enorm, maar ook de potentiële voordelen die de Europese industrie een pioniersvoordeel en mondiale concurrentievoorsprong kunnen geven.

5. Voortbouwen op Europa's leiderschap op het gebied van een koolstofarme en circulaire economie

De EU streeft op een transversale manier naar duurzame ontwikkeling en is de drijvende kracht achter het akkoord van Parijs voor klimaatactie en de agenda voor duurzame ontwikkeling voor 2030. Zij speelt een voortrekkersrol op het gebied van de mondiale overgang naar een koolstofarme en circulaire economie. Europa moet nu profiteren van dit leiderschap in alle sectoren en de toenemende wereldwijde concurrentie op het gebied van groene productie en schone energietechnologieën aanpakken.

Transformatie van onze bedrijven naar duurzamere en zuinigere bedrijfsmodellen draagt niet alleen bij aan de bescherming van het milieu, maar levert ook concurrentievoordeel op door belangrijke kostenbesparingen te realiseren³⁸. Zij kan zorgen voor nieuwe banen en kansen voor werknemers en ondernemers. In december 2017 zal de Commissie een nieuwe reeks acties inzake circulaire economie voorstellen. Daartoe behoort ook een strategie om te komen tot een circulaire kunststoffeneconomie in Europa, onder meer door het stimuleren van innovatie en investeringen. Een sterkere ontwikkeling van de bio-economie kan de EU ook helpen om sneller vooruitgang te boeken in de richting van een circulaire en koolstofarme economie en de productie van hernieuwbare biologische hulpbronnen en de omzetting ervan in bioproducten en bio-energie te verbeteren.. Aangezien EU-ondernemingen steeds meer geïntegreerd zijn in mondiale toeleveringsketens, kan de overgang naar een circulaire economie niet op zichzelf ten uitvoer worden gebracht. Gezien het strategische belang van grondstoffen voor de maakindustrie in de EU³⁹ voert de Commissie een breed scala aan acties uit in het kader van het EU-grondstoffeninitiatief en zal zij blijven bijdragen tot een veilige, duurzame en betaalbare voorziening. Bepaalde grondstoffen zijn zeer kritiek omdat zij van groot economisch belang zijn en een hoog voorzieningsrisico inhouden. Parallel aan deze strategie presenteert de Commissie een herziene lijst van kritieke grondstoffen voor de EU⁴⁰.

De Commissie heeft de meeste wetgevingsvoorstellen voor de tenuitvoerlegging van de kaderstrategie voor de energie-unie en het akkoord van Parijs reeds ingediend en richt zich nu op concrete acties om de tenuitvoerlegging ervan te versnellen. Hoewel het akkoord van

---

andere Europese structuur- en investeringsfondsen investeren nog eens 4 miljard EUR extra in breedband en e-vaardigheden op het platteland.

³⁸ Sinds 2000, en als gevolg van met name Europese initiatieven en wetgeving, heeft de Europese industrie haar energie-intensiteit twee keer zo snel teruggebracht als de VS. Rekening houdend met het feit dat energie een belangrijke kostenfactor is in Europa heeft dit geleid tot een verbetering van het concurrentievermogen van de EU. Tegelijkertijd wordt het concurrentievermogen van de industrie versterkt door verbeteringen in de energie-efficiëntie van industriële processen en de werking van installaties. Eisen inzake ecologisch ontwerp voor producten die in industriële processen worden gebruikt en voor apparatuur zorgen ervoor dat het energieverbruik en de energiekosten voor de industrie verlagen.

³⁹ Volgens het VDI Centre for Resource Efficiency (VDI ZRE) zijn materialen de belangrijkste kostenfactor in de maakindustrie (44%, tegenover 18% voor arbeid, 3% voor belastingen en 2% voor energie).

⁴⁰ COM(2017) 490.

Parijs een belangrijk keerpunt vormt wereldwijd, verschilt de nationale inspanning per land. In zoverre er bijgevolg een ongelijk speelveld blijft bestaan, krijgen risicovolle sectoren gratis emissierechten toegewezen in het kader van de EU-regeling voor de emissiehandel (ETS). Het klimaatbeleid van de EU biedt ook instrumenten om koolstofarme innovatie in de industrie direct te ondersteunen⁴¹. In het New Entrants' Reserve (NER) 300 Programme werd 2,1 miljard EUR toegewezen t.b.v. 39 zeer innovatieve projecten. Voor de periode na 2020 zullen ETS-emissierechten worden gereserveerd voor de oprichting van een innovatiefonds ter ondersteuning van grootschalige demonstratie van zeer innovatieve koolstofarme technologieën voor energie-intensieve industrie, hernieuwbare energiebronnen en koolstofafvang en -opslag. Een moderniseringsfonds zal de modernisering van de energiesector in tien lidstaten met lagere inkomens ondersteunen.

In het pakket schone energie⁴² dat in november vorig jaar is aangenomen, heeft de Commissie een nieuw kader voorgesteld om de energietransitie van de EU-economie te versnellen, te transformeren en te consolideren en tegelijkertijd het leiderschap en het concurrentievermogen van onze economie in de EU te waarborgen. Het pakket zal leiden tot meer concurrentie op de retailmarkt voor elektriciteit en zal de markt openstellen voor nieuwe diensten en bedrijfsmodellen. Het biedt ook een faciliterend kader voor de ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme en circulaire economie door middel van concrete en kortetermijnmaatregelen om de EU-industrie, regio's, steden, werknemers en burgers tastbare resultaten te helpen boeken. Om de wereldwijde marktpenetratie van innovatie te helpen versnellen, zal de EU samen met de Noordse landen in 2018 een belangrijke wereldtop organiseren - de Mission Innovation and Clean Energy Ministerial - met toezeggingen van internationale partners die 85-90% van de wereldwijde investeringen in schone energie vertegenwoordigen.

Er moet ook sterk de nadruk worden gelegd op mobiliteit met lage emissies. In aansluiting op de strategie van 2016 voor mobiliteit met lage emissies en het mobiliteitspakket van het voorjaar 2017⁴³ zal de Commissie dit najaar nieuwe voorstellen doen die bijdragen aan de realisatie van deze doelstelling, waaronder voor versterkte koolstofdioxidenormen voor auto's en bestelwagens en het actieplan voor een infrastructuur voor alternatieve brandstoffen ter ondersteuning van de uitrol van een Europese hoofdstructuur van laadpunten.

Wil de EU op dit gebied concurrerend blijven, dan moet zij ontbrekende schakels in relevante waardeketens aanvullen. Daarom zijn investeringen in batterijen van strategisch belang. Om een impuls te geven aan industriegeleide initiatieven voor een volledige batterijwaardeketen in de EU, zowel voor mobiele als stationaire toepassingen, zal de Commissie een bijeenkomst van belanghebbenden organiseren⁴⁴ om mogelijke overheidsinterventie te helpen optimaliseren. Dit zal worden gevolgd door een voorstel voor kooldioxidenormen ook voor vrachtwagens, bussen en touringcars (zware voertuigen) in de eerste helft van 2018.

---

⁴¹ In het New Entrants' Reserve (NER) 300 Programme werd 2,1 miljard EUR toegewezen t.b.v. 39 zeer innovatieve projecten. Voor de periode na 2020 zullen ETS-emissierechten worden gereserveerd voor de oprichting van een innovatiefonds ter ondersteuning van grootschalige demonstratie van zeer innovatieve koolstofarme technologieën voor energie-intensieve industrie, hernieuwbare energiebronnen en koolstofafvang en -opslag. Een moderniseringsfonds zal de modernisering van de energiesector in tien lidstaten met lagere inkomens ondersteunen.

⁴² COM(2016) 860.

⁴³ COM(2016) 501; COM(2017) 283.

⁴⁴ Bovendien zal het industrieel forum schone energie de industrie ook ondersteunen om te profiteren van nieuwe groeikansen op het gebied van hernieuwbare energiebronnen en bouw.

➤ *Een moderne en concurrerende automobiellndustrie is zeer belangrijk voor de EU-economie, die steeds meer steunt op automatisering, digitalisering en het hoogste niveau van milieuprestaties. Het doel is ervoor te zorgen dat de beste emissiearme oplossingen voor geconnecteerde mobiliteit, apparatuur en voertuigen worden ontwikkeld, aangeboden en geproduceerd in Europa en dat wij beschikken over de modernste infrastructuur om deze te ondersteunen. Daartoe zal de Europese automobiellndustrie snel ingrijpende veranderingen moeten ondergaan om concurrerend te blijven en op de wereldmarkt te gedijen. De uitdagingen die door Dieselgate aan het licht gekomen zijn, zijn ook opportuniteiten: Om het vertrouwen te herstellen moet de automobiellndustrie in de EU het belang erkennen van een overgang naar duurzamere technologieën en nieuwe bedrijfsmodellen. Elektrische oplaadstations worden overal in Europa uitgerold en overheden en de particuliere sector bundelen hun krachten om de Europese capaciteiten op het gebied van batterijtechnologieën te verbeteren. De Europese auto-industrie moet deze uitdaging aangaan en de overgang naar elektrische en andere technologieën met lage uitstoot gereedmaken en versnellen. Als Europa deze kans aangrijpt, betekent dit duurzame banen en betere middelen van bestaan voor zijn regio's en gemeenschappen.*

Voorts ontwikkelt de Commissie in het kader van de kapitaalmarktenunie een strategie voor duurzame financiering om particuliere kapitaalstromen beter te oriënteren op duurzamere investeringen. Een betere differentiatie tussen duurzame en andere investeringen is zeer belangrijk om bredere risico's en rendementen te integreren in investeringsbeslissingen op lange termijn en het vertrouwen in de uitvoering van, de informatieverschaffing over en de merken van de projecten te vergroten.

6. Investerings in de industrie van de toekomst

Investerings van binnen en buiten de EU in infrastructuur en nieuwe technologieën zijn een basisvoorwaarde opdat onze industrie de industriële transformatie kan stimuleren. Hoewel de algemene investeringsniveaus geleidelijk stijgen, blijven de investeringen in innovatie en andere immateriële activa lager dan bij veel concurrenten. Europa moet meer kapitaalinvesterings stimuleren, de marktpenetratie van veelbelovende innovaties vergemakkelijken en voor een gunstig klimaat zorgen voor de schaalvergroting van dynamische kleine en middelgrote ondernemingen..

In het kader van het " Plan Juncker" - het Investeringsplan voor Europa - dat in november 2014 werd gelanceerd, werd een Europees Fonds voor strategische investeringen opgericht om strategische projecten over heel het continent te ondersteunen en zo de investeringskloof te helpen dichten. Het is er al in geslaagd aanzienlijke particuliere investeringen aan te trekken voor projecten op het gebied van digitale infrastructuur, energie, onderzoek, vervoer, ontwikkeling en innovatie, waardoor de economie in significante mate wordt gefinancierd en de recente opleving van de investeringen wordt ondersteund. De Europese Investeringsbank Groep heeft ook eigenvermogensinvesteringen ontwikkeld, die vooral van cruciaal belang zijn voor innovatieve ondernemingen in hun beginfase.

➤ *In juli 2017 waren 572 door het Europees Fonds voor strategische investeringen ondersteunde transacties goedgekeurd voor een totale investeringswaarde van 225,3 miljard EUR (72% van de algemene doelstelling van 315 miljard EUR tegen medio 2018). Deze transacties hebben betrekking op alle lidstaten en zullen naar verwachting meer dan 445 000 kleine en middelgrote ondernemingen en midcaps met meer dan 30% van het totale volume ten goede komen*

Het voorstel van de Commissie om het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI 2.0) te herzien en uit te breiden, voorziet erin dat 40% van de verhoging van de risicodragende capaciteit van het EFSI gericht zal zijn op een betere toegang tot financiering voor kleine en middelgrote ondernemingen en dat de Europese Investeringsbank haar aandeel in de financiering van midcaps zal uitbreiden. Tegelijkertijd zal het voorstel van de Commissie voor een Omnibusverordening de combinatie van EFSI met middelen uit de Europese structuur- en investeringsfondsen vereenvoudigen om meer effect te bereiken, ook voor investeringsplatforms⁴⁵.

Om te zorgen voor een zeer concurrerende Europese maakindustrie moet een succesvolle strategie steunen op de sterke punten en troeven van Europa op het gebied van strategische waardeketens in nieuwe technologieën en deze robuuster maken. Dit vergt vaak gezamenlijke, goed gecoördineerde inspanningen en investeringen van overheden en bedrijven uit verschillende lidstaten. De mededeling van de Commissie over belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang (IPCEI) is bedoeld voor dergelijke strategische projecten.⁴⁶ Voorbeelden van waardeketens van strategisch belang voor Europa zijn onder meer energieopslag en elektronische chips. Indien zij door de lidstaten worden gebruikt, kunnen zij een vitale rol spelen in het bevorderen van beleid en acties op sleutelgebieden voor economische groei. Met het oog op een proactievare aanpak met de lidstaten en de industrie met betrekking tot belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang zal de Commissie een strategisch forum oprichten met de belangrijkste belanghebbenden om zeer belangrijke waardeketens en investeringsprojecten te inventariseren en de geboekte vooruitgang te volgen.

Er wordt ook aanzienlijke vooruitgang geboekt met de kapitaalmarktenunie en het start-upinitiatief in het kader van de strategie voor de eengemaakte markt om de toegang tot financiering te vergemakkelijken voor de eerste ontwikkelingsfasen van onze innovatieve ondernemingen. De kapitaalmarktenunie bevordert investeringen voor ondernemingen over de hele linie door een betere toegang tot alternatieve financieringsbronnen. De regels van de Europese durfkapitaalfondsen zijn herzien zodat zij een breder scala aan ondernemingen kunnen financieren, en de Prospectusverordening is gewijzigd om het aantrekken van geld voor kleine en middelgrote ondernemingen te vergemakkelijken. Er wordt een pan-Europees durfkapitaalfonds van fondsen opgericht om te kunnen inspelen op de behoefte aan grotere durfkapitaalinvesteringen na de opstartfase.

De Commissie zal nu beoordelen hoe de EU-wetgeving kan zorgen voor een meer evenredige regelgeving ter ondersteuning van de beursintroductie van kleine en middelgrote ondernemingen. Er zullen ook verdere initiatieven worden genomen op het gebied van financiële technologieën (FinTech), met name om innovatieve financieringsinstrumenten zoals crowdfunding te bevorderen en de mogelijkheid te bestuderen om European secured notes te ontwikkelen als instrument voor kmo- en infrastructuurleningen⁴⁷. Om het tekort aan

---

⁴⁵ Zoals het speciale fonds in Nord-Pas-de-Calais, dat het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, EFSI en particuliere actoren samenbrengt: "<http://www.eib.org/infocentre/press/releases/all/2015/2015-237-nord-pas-de-calais-15-meur-dans-un-fonds-dinvestissement-dedie-a-la-troisieme-revolution-industrielle.htm>."

⁴⁶ De EU-regels inzake staatssteun (Publicatieblad C 188 van 20 juni 2014) zijn specifiek bedoeld om de lidstaten aan te moedigen overheidsfinanciering te kanaliseren naar dergelijke geïntegreerde projecten die duidelijke overloopeffecten hebben voor een groter deel van de Unie, zoals op voorwaardenscheppende sleuteltechnologieën (KET's): KET's zijn kennisintensief en gaan gepaard met een hoge O&O-intensiteit, snelle innovatiecycli, hoge kapitaaluitgaven en hooggekwalificeerde werkgelegenheid - COM/2012/0341.

⁴⁷ Zie voor een vollediger overzicht de tussentijdse evaluatie van het actieplan voor de opbouw van een kapitaalmarktunie, COM(2017) 292.

financiering van de stap van innovatie naar markten verder aan te pakken, zal de Commissie onderzoeken of er een aanvullende Europese opschalingsactie voor risicokapitaal moet worden opgezet om durfkapitaalfondsen in staat te stellen hun investeringscapaciteit te vergroten.

Door hun verschillende risicoprofielen en de omvang of reikwijdte van hun activiteiten worden sommige sectoren meer dan andere sectoren met belemmeringen voor toegang tot financiering geconfronteerd. De Commissie neemt gerichte maatregelen in sectoren als ruimtevaart en defensie om nieuwe mogelijkheden voor verschillende onderdelen van de toeleveringsketen te helpen benutten. Met het Europees Defensiefonds heeft de Commissie een zeer belangrijke facilitator gelanceerd voor de toekomstige Europese defensiesector.

➤ *Het Europees Defensieactieplan⁴⁸ omvat concrete maatregelen ter ondersteuning van efficiëntere defensie-uitgaven in gezamenlijke capaciteiten en ter bevordering van een concurrerende en innovatieve industriële basis. Dit gebeurt met name met de lancering van een Europees Defensiefonds en door de versterking van een open en concurrerende defensiemarkt in Europa. Het Europees Defensiefonds is sindsdien zijn eerste resultaten beginnen te boeken⁴⁹, met name met de uitvoering van de voorbereidende actie inzake defensieonderzoek en het recente voorstel voor een industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie. Samen met de bijdragen van de lidstaten voor de financiering van gezamenlijke ontwikkelingsprojecten zou het fonds op middellange termijn een totale investering in defensieonderzoek en capaciteitsontwikkeling kunnen genereren van 5,5 miljard EUR per jaar.*

Verbetering van de randvoorwaarden voor investeringen, met inbegrip van voorspelbaarheid van de regelgeving, eerlijke concurrentie en de rechtsstaat, moet ook een centraal thema blijven in de werkzaamheden van de Commissie met de lidstaten inzake hervormingen in het Europees semester als onderdeel van de derde pijler van het investeringsplan voor Europa. De nationale en regionale autoriteiten met budgettaire ruimte moeten zich meer inspanningen getroosten om kwaliteitsinvesteringen te ondersteunen en het investeringstekort dat sinds de crisis is ontstaan, weg te werken.

De middelen van de EU en de lidstaten moeten worden gebruikt als prikkels om toegevoegde waarde te creëren in de economie zonder de ontwikkeling van een levendige particuliere markt voor projectfinanciering in gevaar te brengen. De Unie zorgt ervoor dat staatssteun ondernemingen op passende wijze stimuleert om te investeren in onderzoek en ontwikkeling - onder meer door de mogelijkheid dat voor steun die concurrenten buiten de EU ontvangen voor soortgelijke projecten een identiek bedrag wordt bijgepast - en andere concurrentiebevorderende maatregelen, en dat aan geselecteerde ondernemingen geen economische voordelen worden toegekend die de concurrentie en het handelsverkeer tussen lidstaten negatief beïnvloeden.

7. Ondersteuning van industriële innovatie op het terrein

Europa kan uitstekende onderzoeksresultaten voorleggen op tal van technologische gebieden die direct of indirect bijdragen tot de ontwikkeling van een slimme, innovatieve en duurzame industrie. Wij moeten trachten beter te doen door onderzoek om te zetten in

---

⁴⁸ COM(2016) 950.

⁴⁹ COM(2017) 295.

baanbrekende innovatie die nieuwe markten creëert die banen en groei stimuleren. Op dit moment slagen te weinig innovatieve bedrijven erin om op te schalen tot grote werkgevers en marktleiders. Europa moet zijn faciliterende omgeving versterken om ervoor te zorgen dat zijn risicodragende disruptieve innovaties nieuwe markten en industrieel leiderschap creëren in Europa in plaats van daarbuiten. Er moet ook actie worden ondernomen om de marktpenetratie van technologieën te versnellen en te verbeteren, met name bij kleine en middelgrote ondernemingen en traditionele industrieën.

Sterke groeiende bedrijven en startende bedrijven die opschalen naar grotere ondernemingen creëren meer banen dan andere bedrijven. Zij innoveren en versterken onze economie. Opstarten is niet een Europees probleem⁵⁰, maar te weinig Europese start-ups kunnen overleven en groeien op langere termijn. Het zijn de snelgroeiende bedrijven die in staat zijn schaalvergroting door te voeren die duurzame banen en economische groei creëren en langetermijninnovatie stimuleren. Daarom is in het initiatief van de Commissie voor het opstarten en opschalen⁵¹ een reeks maatregelen voorgesteld om de opstart en schaalvergroting te vergemakkelijken.

Onze startende ondernemingen en dynamische kleine en middelgrote ondernemingen hebben toegang tot risicokapitaal en een gunstig ondernemingsklimaat nodig om in heel Europa te kunnen innoveren en groeien. Zij hebben hulp nodig om in contact te komen met opgeleide mensen, technologiecentra en ondersteunende organisaties binnen en tussen regio's om de verspreiding van kennis te versnellen en te worden geïntegreerd in mondiale waardeketens. Het Europees Instituut voor innovatie en technologie brengt toonaangevende bedrijven, universiteiten en onderzoekslaboratoria samen om de innovatiecapaciteit van Europa te versterken. De Commissie bevordert ook een dialoog over excellent clusterbeleid⁵² en neemt maatregelen om de integratie van creativiteit, ontwerp en niet-technologische innovaties in geavanceerde technologie te vergemakkelijken om nieuwe producten en nieuwe industriële waardeketens te genereren en traditionele industrieën nieuw leven in te blazen⁵³.

Op alle niveaus moet vooruitgang worden geboekt om ervoor te zorgen dat onze regelgevingskaders de nodige flexibiliteit bieden om innovatie te kunnen ontwikkelen. Wij moeten leren rekening te houden met het perspectief van vernieuwers, omdat zij vaak minder een stem hebben dan gevestigde exploitanten. Daartoe zal de Commissie het innovatiebeginsel toepassen via haar agenda voor betere regelgeving. Het innovatiebeginsel houdt in dat bij de ontwikkeling en evaluatie van regelgeving op alle beleidsterreinen rekening wordt gehouden met het effect op onderzoek en innovatie, onder meer om ervoor te zorgen dat de EU-regelgeving bedrijven in staat stelt gemakkelijker toegang te krijgen tot de markten.

---

⁵⁰ Volgens Eurostat zijn in 2014 in de EU 2,6 miljoen nieuwe ondernemingen opgericht, die bijna 4 miljoen nieuwe banen hebben opgeleverd.

⁵¹ COM(2016) 733.

⁵² In 2018 zal de Commissie een deskundigengroep op hoog niveau inzake clusters oprichten om aanbevelingen te doen voor een beter gebruik van clusters als strategisch instrument van het industriebeleid. De groep zal worden ondersteund door de werkzaamheden van het Europese forum over clusterbeleid in het kader van het Europees Waarnemingscentrum voor clusters en industriële verandering, zoals aangekondigd in de mededeling over slimme specialisatie.

⁵³ De Commissie steunt de oprichting van incubatienetwerken voor creatieve innovatie en partnerschappen (met creatieve mensen, traditionele productie, IT en wetenschap) via COSME, het programma Creatief Europa en haar garantiefaciliteitsfonds voor de culturele en creatieve sector, het Europees Fonds voor strategische investeringen en de structuurfondsen. De Commissie zal stappen ondernemen om de banden en de samenhang tussen deze verschillende instrumenten te versterken.

Ons concurrentiebeleid is een belangrijke prikkel voor bedrijven om te innoveren en te investeren. Er bestaat een sterk verband tussen de mate van concurrentie en toegenomen productiviteit, wat op zijn beurt zorgt voor duurzame economische groei op lange termijn. Het concurrentiebeleid zorgt ervoor dat ondernemingen hun productiemiddelen tegen optimale voorwaarden kunnen inkopen en kunnen profiteren van concurrerende afzetmarkten voor hun producten, hetgeen in het algemeen leidt tot een beter gebruik van de hulpbronnen van de samenleving. Het recente voorstel van de Commissie om aan de nationale concurrentieautoriteiten bevoegdheid te delegeren, heeft tot doel de effectieve handhaving op alle niveaus verder te versterken, aangezien de nationale autoriteiten ongeveer 85% van alle besluiten nemen waarmee de EU-antitrustregels worden toegepast.

Deze Commissie heeft ook sterk ingezet op fiscale rechtvaardigheid en vereenvoudiging⁵⁴. De onlangs opnieuw gelanceerde gemeenschappelijke geconsolideerde heffingsgrondslag voor de vennootschapsbelasting vormt bovendien voor ondernemingen een belangrijke prikkel om te innoveren en uit te breiden. Op het gebied van de belasting over de toegevoegde waarde - een gebied dat stevast wordt beschouwd als een van de meest ingewikkelde wetgevingsgebieden⁵⁵ - zal de Commissie dit jaar nog voorstellen doen om de verplichtingen voor ondernemingen aanzienlijk te vereenvoudigen en het pad uit te zetten voor de totstandbrenging van een gemeenschappelijke btw-zone in de EU.

Wat de eigen financiële steun van de Unie voor innovatie betreft, voorziet het werkprogramma 2018-2020 voor Horizon 2020 in een budget van meer dan 2,6 miljard EUR voor een proefproject van de Europese Innovatieraad om projecten die gericht zijn op marktcreërende innovatie effectiever te ondersteunen. Bovendien wordt 2,2 miljard EUR gereserveerd op prioritaire gebieden⁵⁶ om de innovatie van schone energie te versnellen. De belangrijkste doelgroepen zijn innovatoren en bedrijven met een groot potentieel voor schaalvergroting die niet voldoende particuliere investeringen kunnen aantrekken. Het proefproject van de Europese Innovatieraad heeft tot doel een nieuwe standaard van excellentie te creëren voor veelbelovende maar potentieel risicovolle innovaties, die ertoe bijdraagt de steun op EU-niveau te concentreren.

Wij moeten ook zorgen voor leiderschap in de strategische technologieën voor de industrie van de toekomst. Een groep op hoog niveau inzake voorwaardenscheppende sleuteltechnologieën zal de belangrijkste voorwaardenscheppende sleuteltechnologieën en de best mogelijke manieren om hun industriële inzet te maximaliseren, evalueren⁵⁷.

8. De internationale dimensie

---

⁵⁴ De Commissie heeft een reeks maatregelen voorgesteld om agressieve belastingplanning aan te pakken. Daartoe behoren nieuwe transparantieregels voor intermediairs die fiscale planningconstructies opzetten en bevorderen. Bovendien zijn de lidstaten nu verplicht om automatisch een groot aantal gegevens uit te wisselen over inkomsten en kapitaal die personen en entiteiten in het buitenland hebben.

⁵⁵ Zie COM(2013) 122.

⁵⁶ Het koolstofarm maken van gebouwen, hernieuwbare energie, energieopslag, elektromobiliteit en stedelijke vervoerssystemen.

⁵⁷ Het concept voorwaardenscheppende sleuteltechnologie is op grote schaal gebruikt om het beleid en de financieringsprogramma's onder het huidige meerjarig financieel kader vorm te geven. In het licht van de verstrekkende en snelle veranderingen in de industriële en technologische omstandigheden zal de Groep de lijst van geïnventariseerde technologieën evalueren, advies uitbrengen over de wijze waarop de industriële uitrol kan worden gemaximaliseerd en over de wijze waarop de voordelen voor de Europese economie, samenleving en burgers kunnen worden gemaximaliseerd.

Open en op regels gebaseerde handel is een essentieel onderdeel van onze inspanningen om de globalisering te benutten. De EU gebruikt haar gewicht om een wereldwijd gelijk speelveld te bevorderen bij bi- en multilaterale handelsbesprekingen, waar dit steeds belangrijker is geworden. EU-handelsakkoorden creëren economische kansen voor Europeanen en dat betekent banen⁵⁸. Zowel kleine als grote ondernemingen maken gebruik van de handelsakkoorden om de voordelen van de globalisering weer naar huis te halen.⁵⁹. Maar open handel moet eerlijk en duurzaam zijn. Versterkte handelsbeschermingsinstrumenten en een nieuw machtigingskader voor de doorlichting van directe buitenlandse investeringen die een bedreiging kunnen vormen voor de veiligheid of de openbare orde zullen ertoe bijdragen dat Europa wereldwijd een gelijk speelveld heeft.

De EU heeft een ambitieuze handelsagenda met een aantal lopende of onlangs afgeronde onderhandelingen. Met name het akkoord tussen de EU en Canada, dat vanaf 21 september 2017 voorlopig wordt toegepast, zal 99% van de tarieven opheffen, belemmeringen voor de handel in diensten wegnemen en EU-bedrijven een betere toegang bieden tot de Canadese markt voor overheidsopdrachten dan enige andere handelspartner van Canada. Ook hebben in juli jongstleden de EU en Japan - de op één na grootste economie ter wereld respectievelijk de op drie na grootste economie ter wereld, die samen goed zijn voor 22 procent van de wereldhandel - politieke overeenstemming bereikt over een ambitieus akkoord, waarmee een duidelijk signaal wordt gegeven op een moment van toenemende protectionistische tendensen elders in de wereld.

De handelsbeschermingsinstrumenten van de EU dragen bij tot eerlijke concurrentie tussen EU-ondernemingen, en de Commissie maakt volledig gebruik van de huidige middelen om tegen oneerlijke handelspraktijken op te treden. Zodra de twee voorstellen van de Commissie over de modernisering van handelsbeschermingsinstrumenten⁶⁰ en over een nieuwe methode voor antidumpingberekening⁶¹ eenmaal door de medewetgevers zijn aangenomen, zullen deze middelen nog doeltreffender worden bij het aanpakken van significante marktverstoringen.

Op het gebied van overheidsopdrachten passen veel van de belangrijkste handelspartners van de EU nog steeds restrictieve praktijken toe die discriminerend zijn voor de bedrijven in de EU en die niet garanderen dat er wederkerigheid is op het gebied van markttoegang. De Commissie roept dan ook op tot een spoedige aanneming van haar herziene voorstel voor een instrument voor internationale overheidsopdrachten - een instrument ter bevordering van open en wederzijdse toegang tot de markten voor overheidsopdrachten overal ter wereld.

De EU-regels moeten ook worden aangepast aan de toenemende uitdagingen van de mondiale concurrentie, zoals bezorgdheid dat Europese bedrijven met sleuteltechnologieën om strategische redenen worden overgenomen door buitenlandse investeerders, met name staatsbedrijven. De Commissie komt bijgevolg vandaag met een voorstel voor een machtigingskader dat de lidstaten in staat stelt om buitenlandse directe investeringen die een

---

⁵⁸ 31 miljoen banen in de EU zijn afhankelijk van onze uitvoer naar de rest van de wereld.

⁵⁹ De EU versterkt in die context het monitoren en implementeren van de handelsakkoorden via de markttoegangsstrategie. Zie bijvoorbeeld het verslag over handels- en investeringsbelemmeringen, COM(2017)338, waaruit blijkt dat in 2016 in totaal 20 bestaande handelsbelemmeringen - waaronder reeds lang bestaande - in verschillende sectoren in twaalf verschillende landen over de hele wereld zijn opgeheven, waardoor significante extra exportmogelijkheden werden gecreëerd.

⁶⁰ COM(2013) 191, COM(2013) 192.

⁶¹ COM(2016) 721.

bedreiging kunnen vormen voor de veiligheid of de openbare orde door te lichten, alsmede een samenwerkingsmechanisme en een doorlichtingskader op EU-niveau.⁶² Net als deze mededeling is dit machtigingskader een belangrijk element in de follow-up van het reflectiedocument van de Commissie over de benutting van de globalisering.

9. Partnerschap met de lidstaten, regio's, steden en de particuliere sector

Hoewel de EU het kader voor banen, groei en innovatie verbetert, zijn de meeste instrumenten om het industriële concurrentievermogen te stimuleren en te ondersteunen op nationaal en regionaal niveau beschikbaar. De ambitie om de Europese industrie op EU-niveau te versterken moet bijgevolg worden aangevuld met nationale hervormingsinspanningen, waarbij rekening moet worden gehouden met specifieke nationale en regionale verschillen.

De Commissie zal haar samenwerking met de lidstaten in het kader van het Europees semester voortzetten om te voorzien in de voornaamste behoeften op het gebied van industrieel concurrentievermogen, zoals met name verbeterde randvoorwaarden voor investeringen, een productiviteitsverhogende toewijzing van middelen en een beter ondernemingsklimaat. Hervormingen van de product- en dienstenmarkt moeten bijdragen tot naadloze mobiliteit en integratie van de waardeketen over geografische en sectorale grenzen heen. De arbeidsmarkten en sociale systemen moeten verder worden hervormd om voor onze mensen te presteren en innovatie en aanpassing te bevorderen door zekerheid en ondersteuning te bieden en hen in staat te stellen risico's te nemen, deel te nemen aan onderwijs, opleiding en permanente educatie, de nodige kwalificaties te verwerven en zich aan te passen aan veranderende taken, loopbaanpatronen en een veranderend arbeidsleven.

Het nieuwe steunprogramma voor structurele hervormingen maakt praktische bijstand mogelijk bij de tenuitvoerlegging van structurele hervormingen in de context van het Europees semester, en voor specifieke hervormingen van hun onderzoeks- en innovatiesystemen kunnen de lidstaten en regio's ook een beroep doen op de beleidsondersteuningsfaciliteit van Horizon 2020 en het platform voor slimme specialisatie. De Commissie zal "investeringsgezanten" benoemen in de lidstaten die als contactpunt fungeren voor nationale en regionale autoriteiten, projectontwikkelaars, investeerders en maatschappelijke organisaties op het gebied van gerelateerde investeringsaangelegenheden.

De Commissie zal een proefactie lanceren om op maat gesneden en gezamenlijke steun te verlenen om de specifieke uitdagingen aan te pakken van regio's die een acute crisis doormaken of in verval raken. In nauwe samenwerking met de lidstaten en hun regionale en lokale overheden zal het initiatief tot doel hebben belemmeringen voor de groei weg te nemen door regionale economieën te helpen bij het transformeren en diversifiëren naar nieuwe, duurzame economische sectoren die op de toekomst zijn gericht.

Meer in het algemeen speelt de EU een belangrijke rol om regio's en gemeenten sterker te maken om uitdagingen aan te pakken en van elkaar te leren in plaats van een standaardaanpak te volgen. Zij biedt de lidstaten en regio's de middelen om door middel van slimme specialisatie in hun specifieke transformatiebehoeften te voorzien. In de recente mededeling over het versterken van innovatie in de Europese regio's⁶³ wordt aangegeven op welke wijze het potentieel van Europa kan worden gemaximaliseerd door slimme specialisatie in

---

⁶² COM(2017) 494; COM(2017) 487.

⁶³ COM(2017) 376.

samenwerking tussen de EU en het nationale en regionale niveau, zoals in het platform voor industriële modernisering⁶⁴.

Verdere actie is nodig om een verdergaande strategische interregionale samenwerking langs industriële waardeketens te vergemakkelijken. Wij moeten de lokale gemeenschappen beter in staat stellen het hoofd te bieden aan en zich aan te passen aan sociale of economische veranderingen. De ervaring van sociale ondernemers en innovatoren leert hoe sociale veerkracht binnen gemeenschappen kan worden opgebouwd door op specifieke maatschappelijke behoeften in te spelen en tegelijkertijd economische activiteit en werkgelegenheid te genereren. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is ook belangrijk voor het realiseren van duurzaamheid en draagt, in het licht van de veranderende voorkeuren van de consument, bij aan het concurrentievermogen en de innovatie van bedrijven.

Een intensieve dialoog tussen de industrie, vakbonden en andere belanghebbenden draagt bij tot anticipatie op veranderingen en aanpassing aan toekomstige behoeften. De eerste Europese dag van de industrie in februari 2017 was de start van een brede dialoog met alle belanghebbenden. Wij zullen hierop voortbouwen met het oog op de oprichting van een open en inclusief forum om samenwerking aan te moedigen en de vooruitgang bij de tenuitvoerlegging van de strategie voor het industriebeleid van de EU te volgen. Dit proces zal ook voortbouwen op overwegingen van bestaande groepen die verband houden met EU-initiatieven op het gebied van industriebeleid.⁶⁵ Zo zal de Europese dag van de industrie in 2018 onder meer technologieën van de toekomst behandelen op basis van de werkzaamheden van de groep op hoog niveau inzake voorwaardenscheppende sleuteltechnologieën⁶⁶ en bijdragen tot de agenda van het strategisch forum voor belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang.

10. Conclusies

De lidstaten, de Europese instellingen en de relevante belanghebbenden, met inbegrip van de koplopers van de Europese industrie, zijn het er in aanzienlijke mate over eens dat de krachten moeten worden gebundeld achter een alomvattende en holistische strategie voor het concurrentievermogen van de industrie en over de belangrijkste elementen die aan een dergelijke strategie ten grondslag moeten liggen.

Deze mededeling schetst de hoofdlijnen en prioriteiten van deze alomvattende strategie inzake industrieel beleid - een strategie die de industrie in staat stelt banen en groei te creëren, die de regio's en werknemers die het zwaarst worden getroffen door industriële veranderingen beschermt en die de leidende rol, het concurrentievermogen en het technologisch geavanceerde karakter van Europa versterkt en beschermt. De strategie vormt een belangrijk referentiepunt en zal een meer coherente aanpak mogelijk maken in de manier waarop wij ons beleid, onze regelgeving en onze financiële programma's vormgeven, ontwikkelen en uitvoeren.

---

⁶⁴ De Commissie zal onder meer een proefactie lanceren om op maat gesneden en gezamenlijke steun te verlenen om de specifieke uitdagingen aan te pakken van regio's die een acute crisis doormaken of in verval raken. In nauwe samenwerking met de lidstaten en hun regionale en lokale overheden zal het initiatief tot doel hebben belemmeringen voor de groei weg te nemen door regionale economieën te helpen bij het transformeren en diversifiëren naar nieuwe, duurzame economische sectoren die op de toekomst zijn gericht

⁶⁵ Met inbegrip van bijvoorbeeld het Europees platform voor nationale initiatieven inzake digitalisering van de industrie.

⁶⁶ Deskundigengroep van de Commissie: "Groep op hoog niveau voor strategie inzake industriële technologieën voor Horizon 2020".

Er zijn weliswaar belangrijke stappen gezet, maar er moet nog veel meer worden gedaan om de strategie volledig operationeel te maken en de industrie en onze burgers in alle regio's van de EU in staat te stellen de kansen van de toekomst te omarmen. De verantwoordelijkheid hiervoor is een gedeelde verantwoordelijkheid, die berust op de inspanningen, de samenwerking en het ownership van de EU-instellingen, nationale en regionale actoren en vooral op de actieve rol van de industrie zelf.

Er is een open, inclusief en op samenwerking gebaseerd dialoogforum nodig om de voortgang van deze strategie voor industrieel beleid voor Europa te volgen en na te gaan welke verdere maatregelen op alle niveaus (internationaal, EU-, nationaal, regionaal, lokaal) nodig zijn. Alle relevante belanghebbenden moeten de mogelijkheid hebben om aan dat proces bij te dragen.

De Commissie zal vóór de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad een jaarlijkse dag van de industrie organiseren waarbij alle relevante belanghebbenden zullen worden betrokken, om ervoor te zorgen dat ons beleid op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau wordt gecoördineerd om de Europese industrie in staat te stellen banen, groei en innovatie in Europa te creëren en om de aandacht te vestigen op nieuwe opkomende industriële, maatschappelijke en milieutrends die mogelijk een beleidsreactie vereisen.

De Commissie zal de conclusies van de industriedag presenteren aan een industriële rondetafelconferentie op hoog niveau die in 2018 zal worden georganiseerd met vertegenwoordigers van nationale, regionale en lokale autoriteiten, de industrie, de sociale partners en het maatschappelijk middenveld. De industriële rondetafel op hoog niveau zal feedback leveren over de initiatieven en acties van de Commissie en advies verlenen over de implementatie van het industrieel beleid op verschillende niveaus.

De Europese dag van de industrie en de industriële rondetafelconferentie op hoog niveau zullen een belangrijke rol spelen om ervoor te zorgen dat de doelstellingen inzake het concurrentievermogen van de industrie op alle niveaus in het beleid tot uiting komen. Om de nodige dynamiek te creëren, zal de Commissie nauw blijven samenwerken met het Europees Parlement en ziet zij uit naar een regelmatige inventarisatie van de vorderingen die de Europese Raad op dit gebied zal maken.